ПЕРСЕЙ

УБИЕЦЪТЪ НА МЕДУЗА-ГОРГОНА

отъ **Чарлсъ Кингслей**

Преведе отъ английски: **Рачо Стояновъ**

IV. Освобождаване на майка му

И тъй Персей се върна у дома си; и първото нѣщо, което чу, когато пристигна на острова, бѣше, че майка му е робиня въ кжщата на Полидектесъ.

Като скърцаше съ зжби отъ гнѣвъ, той се отправи къмъ царския палатъ и като мина презъ стаитѣ за мжже и презъ стаитѣ за жени и презъ цѣлата кжща (защото никой не посмѣ да го спре — толкова страшенъ бѣше), той намѣри майка си седнала на пода да върти камъка на ржчната мелница и да плаче при всѣко негово завъртане. Персей я вдигна отъ пода, цѣлуна я и я покани да тръгне съ него. Но преди да излѣзатъ отъ стаята, влѣзе Полидектесъ разяренъ. Като го съгледа, Персей се впусна срещу него, както ловджийското куче се хвърля върху глиганъ.

— Подлецо и тиранино! — извика той, така ли почиташъ ти боговетѣ, такова ли е милосърдието ти къмъ чужденцитѣ и вдовицитѣ? Ти ще умрешъ!

И понеже нѣмаше мечъ, той хвана мелничния камъкъ и го издигна, за да го хвърли и да пръсне черепа на Полидектеса.

Но майка му го хвана и изпищѣ:

— О синко, ние сме чужденци и беззащитни въ тая страна. Ако убиешъ царя, цѣлиятъ народъ ще ни нападне и ще умъртви и двама ни.

Добриятъ Диктисъ, който бѣ влѣзълъ въ стаята, го молѣше:

— Спомни си, че той е мой братъ и го пощади заради мене.

Тогава Персей остави камъка; а Полидектесъ, който презъ това време бѣ треперал като страхливецъ, понеже знаеше, че е извършилъ зло, остави Персея и майка му да излѣзатъ.

Персей заведе майка си въ храма на Атина и тамъ жрицата я назначи за метачка на храма; тукъ тя бѣше въ безопасность, понеже нито дори Полидектесъ би се осмѣлилъ да я вземе отъ убежището ѝ при олтаря.

V. Лукавото отмжщение на царя

Царь Полидектесъ се престори отначало, че е простилъ Персея и че е забравилъ Данае, така че следъ известно време всичко си тръгна гладко, както по-рано.

Но скоро той обяви, че дава голѣмо праздненство и покани на него всички първенци и земевладѣлци и младежитѣ отъ острова, а между тѣхъ и Персея.

На опредѣления день всички отидоха и, какъвто бѣ обичая тамъ, всѣки носѣше по нѣкакъвъ подаръкъ на царя: нѣкой водѣше конь, другъ носѣше шалъ или пръстенъ, или мечъ; а които нѣмаха нѣщо по-хубаво донасяха по нѣкоя кошница за грозде или за игра; но Персей не донесе нищо, защото нищо нѣмаше.

Той се срамуваше да се яви предъ царя съ праздни ржце, а пъкъ бѣше много гордъ и не поиска отъ Диктиса да му даде нѣщо, което да представи като подаръкъ. Така той стоеше печаленъ предъ вратата и гледаше какъ влизаха вжтре богатитѣ, а лицето му се силно изчервяваше, когато тѣ го сочеха и се смѣеха и питаха:

— Какво ли е намѣрилъ да донесе тоя?

А това бѣ, което Полидектесъ желаеше, и щомъ дочу, че Персей стои навънъ, той го покани да влѣзе вжтре и го запита презрително предъ всички:

— Не съмъ ли твой царь, Персее, и не те ли поканихъ на моето праздненство? Где е подаръкътъ ти, прочее?

Персей се изчерви и като едва ли самъ проумѣваше какво казва, викна високо:

— Подаръкъ? Кои сте вие, които говорите за подаръци? Азъ ще донеса подаръкъ поблагороденъ отъ всичкитѣ ваши подаръци наедно!

— Чуйте го! Чуйте самохвалеца! Какво ли може да бжде това, което ще донесе? — викаха всички и се смѣеха повисоко отъ всѣкога.

Тогава той си спомни за съна си на островъ Самосъ и извика високо:

— Главата на Горгона!

Той се поуплаши, като изрече тия думи, понеже всички се засмѣха още по-високо, а Полидектесъ най-високо отъ всички:

— Ти обещавашъ да ми донесешъ главата на Горгона? Тогава да не се явявашъ вече на тоя островъ безъ нея! Върви!

Персей стисна зжби отъ гнѣвъ, понеже разбра, че е попаднал въ примка; но той бѣ вече обещалъ и излѣзе безъ да продума дума.

VI. Отговоръ на неговата молитва.

Къмъ прибрѣжнитѣ скали отиде Персей и се загледа въ широкото синьо море и се чудѣше дали бѣ истински неговия сънъ и се молѣше издънъ огорчената си душа:

— Паладо Атино, истински ли бѣше моя сънъ? Ще убия ли Горгона? Ако ти наистина ми показа главата ѝ, нека не бера срамъ като лъжецъ и самохвалецъ. Безразсждно и гнѣвно дадохъ обещание, но благоразумно и търпеливо ще го изпълня.

Но нѣмаше ни отговоръ, ни знакъ, ни гръмотевица, ни друга нѣкоя личба, ни дори облакъ на небето.

Три пжти съ гласъ извика Персей: — Безразсждно и гнѣвно дадохъ обещание, благоразумно и търпеливо ще го изпълня.

Тогава той видѣ надалече въ морето едно малко бѣло облаче, блѣскаво като сребро. То идѣше къмъ него все по-близко и по-близко, докато блѣсъкътъ му заслѣпи очитѣ му. Тогава то се разкжса и раздѣли и отъ тамъ излѣзе Палада Атина — такава какавато я бѣ видѣлъ на сънъ, а до нея единъ младъ момъкъ съ нозе по-бързобѣжни отъ еленови и съ очи блѣстящи като огнени искри. Той носѣше жезълъ диамантенъ, цѣлия отъ единъ свѣтълъ скжпо цененъ камъкъ, на краката му имаше златни сандали, на петитѣ на които растѣха живи крила.

Тѣ изгледаха проницателно Персея, макаръ очитѣ имъ дане се движеха, и минаха по скалитѣ къмъ него по-бързо отъ морски орли, макаръ че не движеха краката си, нито вѣтърътъ поклащаше дрехитѣ около тѣлата имъ; само крилетѣ на сандалитѣ на младежа трептѣха като криле на ястребъ, който прелита надъ скалитѣ. Персей колѣничи и се поклони, защото знаеше, че тѣ сж повече отъ човѣци.

(Следва)

КОЛЕДА

Надалече изъ полето
весело камбана пѣй,
а звездица трепка, свѣти
горе въ бистрото небе.

На огнището извива
пара малкото гърне,
сякашъ бабичка бъбрива
сладки приказки плете.

А навънка тънко свири
вѣтърь леденъ, и далекъ
по полета, по баири
носи сипкавия снѣгъ.

Като хора край дувара
дрѣмятъ бѣлитѣ върби,
сякашъ идатъ коледари
съ дълги рунтави бради.

А надъ всичко леко пада
тоя веселъ меденъ звукъ.
Свѣти всѣка бѣла сграда.
Коледа пристига тукъ.

Григоръ Угаровъ

ПОКОЙНИ ПИСАТЕЛИ

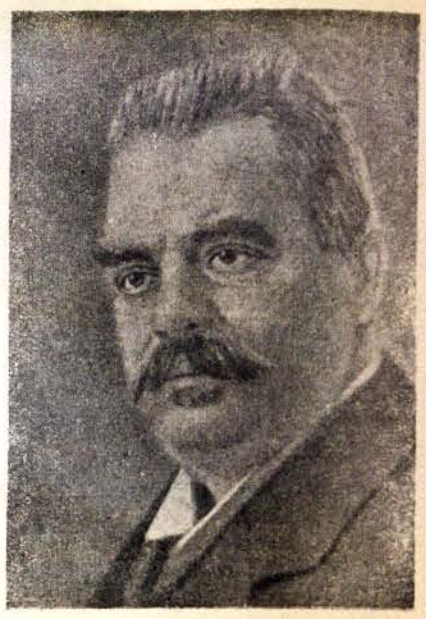

Михалаки Георгиевъ

Роденъ е на 11 августъ 1854 година въ Видинъ, а починалъ на 14 февруарий 1916 година въ София.

Махалаки Георгиевъ има, споредъ Вазова, две ценни качества като писатель: — правдивото възпроизвеждане на живота и свежъ хуморъ. Написалъ е нѣколко разкази и хуморески, които сж събрани въ два тома подъ редакцията на Ив. Вазовъ. Една отъ хубавитѣ му работи е повестьта „Рада“.

Той е заемалъ висши държавни длъжности, билъ е пълномощенъ министъръ, следъ това се отдава на писателска и политическа дейность.

ПИСМО ОТЪ ВРАБИО ДО СЛАВЕЙКА

Драгъ Славейчо, най-напредъ,
милъ приветъ!
Ти замина за чужбина,
а безъ страхъ
азъ остахъ
тукъ въ обичната родина.

Знае се отъ старо време,
че съмъ отъ чевръсто племе
и съмъ смѣлъ
и веселъ мжжъ
въ хладъ и пекъ,
въ снѣгъ и дъждъ.

Ти отъ нашия си родъ,
но живѣешъ другъ животъ, —
животъ чудесенъ
въ мечти и пѣсень,
въ страни незнайни
и омайни.

Но иде день, кога
ще пламне въ тебъ тжга
по роденъ край. . .
Тогава знай,
ела при насъ,
ще бждешь всѣкога приетъ
съ любовь и радость
и приветъ.

Живко Тодоровъ

Георги Кръстовъ

ЗЛАТНАТА РИБКА*)

Драматична приказка въ две картини

Лица:

ЗЛАТНАТА РИБКА
ЦАРЬТЪ
ЦАРИЦАТА
ПРИНЦЕСА БИСЕРКА, тѣхна дъщеря
КНЯЗЪ ВЛАСТИМИРЪ, неинъ годеникъ
БЕДНИЯТЪ ДЪРВАРЬ
РАДОЙЧО, неговъ синъ
БАБА НАЙДА БИЛЯРКАТА
КИКИ-РИКИ царскиятъ палачъ
ЖАБА КИКЕРИЦА
Придворни, пажове, пазачи и др.

ПЪРВА КАРТИНА

Нощь. Срѣдъ гората въ планината езеро голѣмо се синѣе. Надъ него пълноликата луна сребърни лжчи пилѣе. Водата е тиха. Само рибка нѣкоя подскочи, следъ това кржгъ извий се въ застоялата вода. Отъ гората се задаватъ Бедниятъ дърварь и Радойчо, неговиятъ синъ.

Дърварьтъ: — спира изморенъ и сѣда на голѣмъ камъкъ, близо до езерото. — Ехъ, Радойчо, сине мой, спри се да починемъ. Лутахме се много изъ гората, безъ да найдемъ пжтя за селото. А ето, нощьта ни завари тукъ, при езерото.

Радойчо: — сѣда до баща си, загледанъ въ езерото. — Колко е хубаво тука, татко! Вижъ какъ блѣсти водата, сякашъ е съ сребро покрита. Защо порано не си ме водилъ до тукъ?

Дърварьтъ: — въздъхва дълбоко. — Малъкъ бѣше, сине, страхъ ме бѣ да се не изгубишъ.

Радойчо: — А сега вече съмъ голѣмъ. Пжтя мога самъ намѣри.

Дърварьтъ: — съ наведена глава. — Далечъ е много, сине, мжчно можешъ го намѣри. Но тука нѣма нищо страшно. И да се изгубишъ, отъ нищо се не бой.

Радойчо: — поглежда го учуденъ. — Да се изгубя! Та нали ти си съ мене, татко?

Дърварьтъ: — смутенъ. — Но азъ ще те оставя за малко. Ще ида да подиря пжтя. Следъ това ще дойда да те взема. Въ кжщи да те заведа.

Радойчо: — Въ кжщи!? Какъ не ми се отива у дома. Стоялъ бихъ съ тебе тука цѣлъ животъ. Тука поне нѣма кой да ни се кара — нито на мене, нито на тебе. А въ кжщи новата ми майка все вика, все се кара. Само на своя доведенъ синъ лоша дума не казва.

Дърварьтъ: — въздиша дълбоко и съ мжка. — Ехъ, Радойчо, сине мой, друго бѣше, кога майка ти бѣ жива! Богъ да я прости! Тя нѣма да се върне вече. А и тебе, горкиятъ, и тебе като изгубя. . . — Става. — Да ида, да потърся пжтя, че да си вървимъ. Ти почакай! Не бой се! Азъ ще се върна. Ще те взема. — Тръгва къмъ гората.

Радойчо: — И азъ ще дойда съ тебе, татко! Нека заедно да търсимъ пжтя!

Дърварьтъ: — Не! Не идвай! Уморенъ си. Почини си. Като намѣря пжтя, азъ ще дойда да те взема. — Изчезва въ гората.

Радойчо: — самъ, дълго гледа следъ баща си, после отново отправя взоръ къмъ свѣтлитѣ води на езерото. — Колко е хубаво тука! Рибкитѣ подскачатъ, гонятъ се...

Въ гората се чуватъ стжпки.

Баба Найда Билярката: — влиза съ товаръ дърва на гърба и пъшка. — Охъ, охъ, стара съмъ вече! Стара. Не държа.

Радойчо: — като я вижда, бързо изтичва къмъ нея и поема товара ѝ. — Дай, бабо, дай да ти помогна! Този товаръ е тежъкъ за тебе. Дай, азъ ще го поноса. Азъ съмъ младъ, на мене не ми тежи.

Баба Найда: — изненадана. — Кой си ти, млади момко, и какъ си попаднал тука, на край гората?

Радойчо: — Радойчо ме викатъ, на дърварья синъ съмъ. Той е тука, съ мене. Отиде да потърси пжтя, че се заблудихме въ гората. Отдавна се лутаме, безъ да можемъ да излѣземъ. Но ти кжде така, бабко стара, въ тая късна нощь?

Баба Найда: — Азъ живѣя тука, млади момко, въ гората.

Радойчо: — Тука? Въ гората? Самъ-сама?

Баба Найда: — Сама съмъ, чедо. Найда билярката ме зоватъ. Събирамъ билки. Въ мойта горска кжщичка мнозина идватъ билки да имъ давамъ, магии да имъ правя. Но никой не ме обича, никой не иска при мене да живѣе. Мразятъ ме, боятъ се отъ мене. Вещица ме наричатъ. За зло само ме дирятъ. Злата баба Найда ми казватъ и малки и голѣми.

Радойчо: — Злата баба Найда?! Азъ съмъ чувалъ за тебе страшни нѣща. А ти изглеждашъ много добра. Дай, да ти помогна да занесемъ товара. Кжде е твоята кжщичка? Азъ ще го донеса чакъ до тамъ. За мене той е лекъ. Какви потежки товари съмъ носилъ! Баща ми е дърварь и азъ често му помагамъ. — Взема товара на гърба си.

Баба Найда: — Да си живъ, сине! Ти си първиятъ, който ме пожали. Но почакай, да си почина малко, че после ще вървимъ. — Сѣда на камъка до езерото. — Охъ, стара съмъ вече! Стара! Краката не ме слушатъ.

Радойчо: — Но какъ живѣешъ сама? Трѣбва нѣкой да ти помага.

Баба Найда: — Трѣбва, сине, трѣбва, но нѣма кой. Само ти ме пожали. Само ти ми помогна. Но азъ ще ти се отплатя. Богато ще те възнаградя.

Радойчо: — Благодаря ти, бабко, но азъ не ща награда за труда си. Азъ искамъ само да ти помогна.

Баба Найда: — Виждамъ,

*) Отъ книгата „Златно сърдце“, която излиза отъ печатъ.